

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ І ОСОБЛИВОСТЕЙ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ТЕХНОЛОГІЇ

У статті розглядаються проблеми підготовки магістрів технології та основні її етапи. Основна увага приділена історії становлення магістратури в Україні, основним нормативним документам та місцю магістратури у структурі сучасної вищої освіти.

Ключові слова: магістр, вища школа, педагог.

Розбудова України як правової демократичної держави, трансформаційні процеси, що відбуваються в економіці та соціальній сфері, потребують підготовки висококваліфікованих фахівців для всіх галузей народного господарства. У зв'язку з цим, перед педагогічною наукою постає комплекс проблем, серед яких особливої уваги заслуговує проблема посилення процесу оновлення та реорганізації системи вищої освіти, зокрема, особливостей підготовки магістрів.

В Україні, як і у Росії, ступінь магістра поряд із вченими ступенями кандидата і доктора наук була введена спеціальним імператорським наказом у січні 1803 року. Такий ступінь вводився на всіх університетських факультетах, крім медичного. Він присуджувався особам, що закінчили повний університетський курс, витримали особливі усні випробування у певній галузі науки і публічно захистили дисертацію, ухвалену відповідним факультетом. Особи, що отримали цей ступінь, мали право завідувати кафедрою.

Ступінь магістра мав досить високий науковий статус, а самі магістерські дисертації носили характер вагомих наукових праць, багато з яких стали основою цілих наукових напрямів. Після революції 1917 року

учені ступені були ліквідовані, проте у 1934 році учені ступені кандидата і доктора наук були відновлені, а ступеня магістра наук відновлено не було [5, с. 122]. Він був поновлений у 1998 році Постановою Кабінету Міністрів України „Про затвердження Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту)” [7], яка являється основним документом, який визначає організацію магістерської підготовки. Положення передбачає порядок введення магістерської підготовки в вузі, прийому до магістратури, загальні вимоги до магістерської програми, вимоги до підсумкової атестації в магістратурі.

Згідно Положення, магістр – це освітньо-кваліфікаційний рівень фахівця, який на основі кваліфікації бакалавра або спеціаліста здобув поглиблені спеціальні уміння та знання інноваційного характеру, має певний досвід їх застосування та продукування нових знань для вирішення проблемних професійних завдань у певній галузі народного господарства.

Освітньо-професійна програма підготовки магістра забезпечує одночасне здобуття повної вищої освіти за спеціальністю та кваліфікації магістра на базі відповідної освітньо-професійної програми підготовки бакалавра (нормативний термін навчання визначається програмою, але не може перевищувати одного року, а для окремих спеціальностей за погодженням з Міносвіти може бути встановлено термін півтора року). Здобуття кваліфікації магістра може здійснюватися на базі відповідної освітньо-професійної програми підготовки спеціаліста (нормативний термін навчання визначається індивідуальною програмою з урахуванням академічної різниці між освітньо-професійною програмою спеціаліста та магістра, але не може перевищувати одного року). Зазначена освітньо-професійна програма підготовки магістра включає поглиблену фундаментальну, гуманітарну, соціально-економічну, психолого-педагогічну, спеціальну та науково-практичну підготовку [7].

Виходячи з високої динаміки сучасного ринку праці, необхідності орієнтації магістрів на його конкретні сегменти та з метою максимально

ефективного використання науково-педагогічного потенціалу вищих навчальних закладів пропонується здійснення підготовки магістрів за спеціальностями та освітніми програмами.

Освітні програми підготовки магістрів можуть бути поділені на:

- дослідницькі, що передбачають поглиблення досліджень в одній з наукових галузей;
- професійні, що передбачають розвиток професійних та формування управлінських компетенцій у певній галузі професійної діяльності;
- кар'єрні, що передбачають вдосконалення (просування) здобутих теоретичних знань і практичного досвіду для кар'єрного зростання та підготовки до здійснення управлінської діяльності.

Важливість цього розподілу виходить з необхідності відділити підготовку майбутніх наукових і науково-педагогічних працівників, а також посилити практичну спрямованість професійних магістерських програм. Кар'єрні магістратури можна розглядати як один з видів післядипломної освіти [6].

Навчальний процес у магістратурі здійснюється у таких формах:

- навчальні аудиторні заняття (лекції, практичні заняття, консультації);
- самостійна робота;
- індивідуальні заняття;
- педагогічна практика;
- науково-дослідницька робота на відповідній кафедрі;
- контрольні заходи.

Зараз в магістратуру можуть вступати як бакалаври, так і випускники, які отримали диплом спеціаліста, що дозволяє відбирати в магістратуру найбільш талановитих, зацікавлених в науково-дослідній роботі студентів [7].

В дисертаційних роботах по проблемам магістерської підготовки розглянуті наступні питання:

- проектування програми магістерської освіти (Єсенская Т.В.) [3];
- забезпечення якості підготовки магістрантів педагогічного університету до науково-дослідної діяльності (Соляников Ю.В.) [8];
- підготовка студентів педвузу до науково-дослідної діяльності в умовах багаторівневої системи вищої освіти (Ібрянова О.В.) [4];
- підготовка магістрів педагогіки до міжкультурної взаємодії (Дерев'янченко Е.А.) [2];
- теоретико-методичні основи фахової підготовки магістрів з менеджменту освіти (Берека В.Є.) [1].

Однак питання підготовки магістрів технології ще недостатньо вивчені. Рішення даної проблеми потребує виявлення особливостей професійної діяльності магістрів технології і магістерських освітніх програм.

Для проведення порівняльного аналізу ми використовували Концепцію організації підготовки магістрів в Україні [6]. Порівняльний аналіз показав наступні відмінні особливості навчання в магістратурі:

1. Різна направленість підготовки бакалаврів і магістрів.

Метою освітньої програми підготовки бакалаврів являється фундаментальна підготовка в області професійної діяльності. Навчання в магістратурі орієнтоване на поглиблення фундаментальної і професійної підготовки, підготовку до науково-дослідної і науково-педагогічної діяльності.

2. Різна структура підготовки бакалаврів та магістрів.

Для магістерських програм близько 50% годин відводиться на науково-дослідну роботу.

3. Збільшення тривалості самостійної роботи.

На самостійну роботу студентам бакалаврату відводиться до 50% часу навчання, в той час як магістрантам – біля 75% часу спеціалізованої магістерської підготовки.

4. *Висока ступінь індивідуалізації навчання.*

5. *Більш високий рівень підготовки до науково-дослідної діяльності.*

В результаті виконання науково-дослідної частини програми студенти, які навчаються за програмою “магістр”, повинні вміти:

- проводити бібліографічну роботу із залученням сучасних інформаційних технологій;
- формулювати мету дослідження;
- вибирати необхідні методи дослідження, модифікувати існуючі та розробляти нові методи, виходячи із завдань конкретного дослідження;
- обробляти отримані результати, аналізувати їх;
- подавати підсумки виконаної роботи у вигляді звітів, рефератів, наукових статей, доповідей.

6. *Підготовка до науково-педагогічної діяльності.*

7. *Специфіка випускної кваліфікаційної роботи.*

Метою магістерської роботи являється:

- виявлення умінь магістранта самостійно ставити і вирішувати проблему дослідження;
- визначення умінь автора планувати експериментальні дослідження, проводити їх, здійснювати обробку експериментальних даних і проводити аналіз отриманих результатів;
- формування навичок роботи з літературою і іншими інформаційними джерелами;
- формування і виявлення умінь автора аргументовано висловлювати свої думки і публічно їх захищати;

Магістерська робота відрізняється від кваліфікаційної роботи бакалавра більш глибоким теоретичним і практичним опрацюванням проблеми.

Таким чином, основними відмінними особливостями підготовки магістрів являються: більший об’єм самостійної роботи, висока ступінь індивідуалізації навчання, підготовка до науково-дослідної та науково-

педагогічної діяльності. Все це сприяє вирішенню проблеми підготовки спеціалістів інноваційного типу в магістратурі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Берека В.Є. Теоретико-методичні основи фахової підготовки магістрів з менеджменту освіти: дис. ... доктора пед. наук: 13.00.04 / В.Є. Берека. – Київ, 2008. – 433 с.

2. Деревянченко Е.А. Подготовка магистров педагогики к межкультурному взаимодействию : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Е.А. Деревянченко. – Омск, 2004. – 200 с.

3. Есенская Т.В. Проектирование программы магистерского образования: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Т.В. Есенская. – Ростов-на-Дону, 2003. – 199 с.

4. Ибрянова О.В. Подготовка студентов педвуза к научно-исследовательской деятельности в условиях многоуровневой системы высшего образования: дис.... канд. пед. наук: 13.00.08 / О.В. Ибрянова. – Барнаул, 2003. – 161 с.

5. Кузин Ф. А. Магистерская диссертация. Методика написания, правила оформления и порядок защиты. Практическое пособие для студентов-магистрантов. – М.: „ОСЬ-89”, 1998. – 304 с. <<http://www.cs.karelia.ru/studies/docs/masters/masters.doc>>. – Загол. з екрану.

6. Наказ МОН № 99 від 10.02.10 року «Про Концепцію організації підготовки магістрів в Україні».

7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту)» від 20 січня 1998 р. № 65

8. Соляников Ю.В. Обеспечение качества подготовки магистрантов педагогического университета к научно-исследовательской деятельности: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08 / Ю.В. Соляников. – Санкт-Петербург, 2003. – 169 с.

АНАЛИЗ СОВРЕМЕННОГО СОСТОЯНИЯ И ОСОБЕННОСТЕЙ ПОДГОТОВКИ МАГИСТРОВ ТЕХНОЛОГИИ

В статье рассматриваются проблемы подготовки магистров технологии и основные ее этапы. Основное внимание уделено истории становления магистратуры в Украине, основным нормативным документам и месту магистратуры в структуре современного высшего образования.

Ключевые слова: *магистр, высшая школа, педагог.*

ANALYSIS OF THE MODERN STATE AND FEATURES OF PREPARATION OF MASTER'S OF TECHNOLOGY

The problems of training master's of technology and its basic stages are examined in the article. Basic attention is history of becoming of magistracy in Ukraine, basic normative document and place of magistracy in the structure of modern higher education.

Keywords: *Master, high school, teacher.*